

A számok, amelyek mesélnek

Mondok egy számot: háromezer-ötszázötvenbét (3.557). Vajon kevés vagy sok?

Attól függ, mit takar ez a szám? Ha forintról van szó, akkor ez talán egy éttermi ebéd ára lehet. Egy jó ebéd, ami nem túl sok, ha arra gondolunk, hogy naponta illő legalább háromszor étkezni.

De mondok másikat: Hétszázhetvennyolcezer-hatszázkettő (778.602).

No, ez már jobban hangzik.

Nemcsak, hogy jobban, mind a kettő nagyon is szépen hangzik! Csak ne kezdjük el szétosztani, hogy mire költenék ezeket az összegeket, mert nem forintról van szó, hanem alkalmakról és emberekről, valamint helyszínekről. 2016-ban ugyanis 3.557 különféle kiállítás nyílt az ország települési könyvtáraiban, melyeken összesen 778.602 résztvevő vett részt.

Azaz minden napra esett átlagosan 10 kiállításmegnyitó.

Egyes vizsgálatok szerint a könyvtárak látogatottsága csökken, és kevesebb dokumentumot kölcsönzünk. Fogyna a könyvtárak ereje? Vagy éppen kibontakozik?

A könyvtárak a tudásátadás megszokott, kényelmes folyamata helyett (gyere be olvasni, kapsz egy könyvet, vidd haza, olvasd el, hozd vissza) dinamikus üzemmódra váltottak. Ahogy a könyv is alakváltóvá lett, hiszen elektronikus könyveket is olvashatunk már, úgy válik napjainkban a települési könyvtári ellátás is bebábozódott állapotából csalogató, ragyogó lepkévé. Nemcsak a már idézett kiállítások száma utal erre, de ezt erősíti az is, hogy 2016-ban a települési könyvtárakban a statisztikai adatok szerint:

a közösségi programok száma	18.809
a használóképző programok száma	9.494
az olvasáskultúra fejlesztő programok száma	14.634
a digitális kompetenciafejlesztő programok száma	3.626

Míg 2013-ban mintegy 3,4 millió ember vett részt valamilyen könyvtári rendezvényen (beleértve a szak- és egyéb könyvtárakat is), addig ez a szám 2016-ban már meghaladta a 4 milliót! Ezek a számok aktivitásra utalnak. A könyvtárak otthon vannak a saját településeiken. Beilleszkednek közösségeikbe és el is érik az embereket!

Elgondolkodtam. Nekem a „közösség” kifejezésről vajon hamarjában mi jut eszembe? Megvallom, először a „cselekvés”. Mert egy közösséget élővé a cselekvése tesz. Aztán

rájöttem, a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – ismerete is meghúzódhat az első gondolat mögött. Töprengtem tovább. A „cselekvés” mellett az alábbiakat sorolhatom fel, abban a rendben, ahogyan eszembe jutottak:

✓ Bizalom	✓ Önkéntesség
✓ Emlékezet	✓ Áldozat
✓ Figyelem	✓ Hűség
✓ Biztatás	✓ Szívmelegség
✓ Szeretet	✓ Játék
✓ Múlt	✓ Gyermek léte
✓ Hagyomány	✓ Bölcsék léte
✓ Szokás	✓ Tisztelet
✓ Megbocsátás	✓ Hála
✓ Szánalom	✓ Támogatás
✓ Együttérzés	

A közösség fogalmához szinte minden asszociálható. Ebben a lapszámomban immár ezekre, de ezeken kívül még számos egyéb fogalomra is rálehet az olvasó. A tematikus összeállítás a könyvtárról, a könyvtár közösségi szerepéről, partnerségi együttműködéséről és a már megvalósult programokról szól. Az írások útmutatásul szolgálnak a hosszútávú könyvtári közösségépítéshez is. A bemutatásra kerülő példák közül több már sikeresen szerepelt a 2017-es Közösségek Hete programsorozaton is.

Eszenyiné Borbély Mária írását azért is érdemes figyelmesen olvasni, mert világosan láttatja, hogy a könyvtárak az évezredes történetük során mindig is találkozási helyek, politikai, filozófiai és tudományos megbeszélések színterei voltak. A kölcsönzés (ami most mintha megkopna) bizony rövid múltra tekint vissza, és sohasem szorította ki a könyvtárból a közösségi funkciót.

Mezőkeresztes a helytörténeti séta során az „emlékezet, múlt, hagyomány, szokás, áldozat, hűség” fogalmakat járja kimondva-kimondatlanul is körbe.

A pécsiek gazdag gyakorlatából most elsősorban a fiatalokkal kapcsolatos lehetőségek között tájékozódhatunk, hogyan jött létre egy olvasóklub – kicsit másképp.

Tatabánya egy virtuális településközi játékot szervezett, mely a legkisebbektől a legnagyobbakig mindenkinek lehetőséget nyújt a közös játékra. Egyben motivál a helytörténeti és a digitális ismeretek, eszközhasználatok fejlesztésére is.

A felsőtárkányi könyvtár számos olyan „fogást” mutat be, mely azt a célt szolgálja, hogy végre az olvasásban nem aktív ember is rátalálhasson arra a könyvre, ami az „övé”. S ha megvan a „szerelem”, megjön az olvasási kedv is.

A ceglédi példák alkalmasak a kicsik, a nagyobbak, sőt az egész város könyvtári mozgósítására. Ezekben a programokban benne van a figyelem, a biztatás, a szeretet, az önkéntesség és még számos közösséget jellemző fogalom.

Nyíregyháza egyik érdekes kezdeményezése a „pincétől a padlásig” címet viseli, ami valójában egy könyvtári kalandtúra, aminek már nemcsak építészeti elemei vannak, mindez egy igazán rendhagyó könyvtárbeutató.

A miskolciak többek között a helyi legendákkal ismertették meg az érdeklődőket. És hátha igazak ezek a történetek!

A székesfehérváriak írásából pedig példát nyerhetünk arra, hogy egy testvérközösségi bemutató szervezése is remek programot jelent és számos érdeklődőt vonzhat a könyvtárba is.

A 3K különszámot ezekkel az írásokkal a könyvtári jó gyakorlatok bemutatásának szenteljük. A gyakorlati példák, azok kidolgozottsága az adott helyszín lehetőségeit tükrözi. Bízunk abban, hogy épp ezzel a sokszínűséggel tudunk inspirációt adni a közösség-építés helyi, könyvtári gyakorlatainak alakításához, illetve a Közösségek Hetén történő intézményi megjelenéshez is.

Számokkal indítottam a kedvcsinálónak szánt írást. A gondolataimat egy verssel fejezem be, amelyben a hármas szám a főszereplő. Mágikus szám. Meseszám. Csakúgy, mint a hét. A Közösségek Hete idén május hetedikén, hétfőn kezdődik – hetedhét-országban, annak is nagyon sok könyvtárban, közösségi színterében – reményeink szerint. Előtte vasárnap anyák napja. Ez a csodálatos nap adta az ötletet a vers megidézésére. Mind a nap, mind a vers másoknak is ötletadó lehet, akár egy Közösségek Hetén megvalósuló programhoz is. Legyünk kezdeményezők! Olvassák szeretettel mind a verset, mind a teljes lapszámot!

A királyfi három bánata

Mécs László (1895–1978) verse. Részletek

Amikor születtem nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.

A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot,
mintha babusgatná a szép napkorongot.

....

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat,
mint királyi ember, királyi urának.

...

Amíg Ő van, vígan élném a világom,
nem hiányzik nekem semmi a világon,
Három bánat teszi boldogtalanságom.

Az egyik bánatom: mért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni.

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan
fekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.

....

Hogyha a Föld minden színmézét átadom,
az ő édességét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.